

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO
LIETUVOS VALSTIEČIŲ IR ŽALIŲJŲ SĄJUNGOS FRAKCIJA

Gedimino pr. 53, 01109 Vilnius Tel. (8 5) 239 6954 El. p. grazina.grabauskiene@lrs.lt

Lietuvos Respublikos Seimui

Lietuvos Respublikos Seimo posėdžių sekretariatui

2019-11-05, Nr.

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO VALDYBOS 2019 M. SPALIO 23 D. SPRENDIMO

Lietuvos Respublikos Seimo valdybos (toliau – Valdyba) 2019 m. spalio 23 d. posėdžio protokole Nr. SV-P-232 nurodoma, kad posėdyje buvo svarstytas 13 eilės numeriu pažymėtas klausimas „Dėl Seimo valdybos 2016 m. gegužės 11 d. sprendimo Nr. SV-S-1526 „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo narių lėšų su parlamentine veikla susijusioms išlaidoms skyrimo, naudojimo ir atsiskaitymo už jas tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Aprašas) pakeitimo“. Buvo nutarta pritarti patikslintam sprendimo projektui ir priimti sprendimą (Nr. SV-S-1433). Balsavimo rezultatai: už balsavo 6 Seimo valdybos nariai, 1 susilaikė.

Pažymėtina, jog:

- pakeistame Aprašo 7 (buvęs 8) punkto 7.5 (buvęs 8.5) papunktyje, apibūdinant, kokios išlaidos priskiriamos su Seimo nario parlamentine veikla susijusioms išlaidoms, nurodoma, kad su Seimo nario parlamentine veikla susijusioms išlaidoms priskiriama “nešiojamų kompiuterių ir kitos kompiuterinės technikos **įsigijimo**, nuomos, eksploatavimo, techninės apžiūros, remonto ir draudimo išlaidos;” Atkreiptinas dėmesys, kad daikto įsigijimas reiškia šio daikto perėjimą asmens, įsigyjančio daiktą, nuosavybėn. Šiuo atveju kompiuterinės technikos įsigijimui bus naudojami valstybės biudžeto, t. y. visų mokesčių mokėtojų pinigai, o Apraše nėra išspręstas klausimas dėl to, kieno nuosavybėje lieka (arba kam perduodamas) įsigytas daiktas po to, kai baigiasi jį įsigijusio Seimo nario kadencija. Todėl manytina, kad įsigytą daiktą Seimo narys galės apsispręsti pasilikti sau, kaip savo nuosavybę. Toks neišsamus ir neaiškus reguliavimas neišvengiamai lems skirtingą teisės akto traktavimą, kai dalis Seimo narių kadencijai pasibaigus sieks grąžinti įsigytą kompiuterinę techniką, o dalis – norės ir galės pasilikti,

nes Apraše kompiuterinės technikos nuosavybės klausimo sprendimas po kadencijos pabaigos iš esmės yra paliktas Seimo nario, kuris ta technika disponuoja, diskrecijai. Tokiu būdu skirtingas teisės akto taikymas ir aiškinimas gali sukurti daliai Seimo narių sąlygas pasinaudojant mokesčių mokėtojų lėšomis savo nuosavybėje laikyti kompiuterinę techniką net ir tada, kai jų kaip Seimo narių įgaliojimai bus pasibaigę. Toks mokesčių mokėtojų lėšų naudojimas neatitinka valstybės biudžeto naudojimo principų, o ypač taupumo principo, ir kurtų ydingą precedentą, kad už valstybės biudžeto pinigus galima teisėtai įsigyti daiktą privataus asmens nuosavybės. Atitinkamai, tokiu ydingu reguliavimu pažeidžiamas atsakingo valdymo principas bei Seimo nariams neišvengiamai kuriamos privilegijos.

- pakeistame Aprašo 7 (buvęs 8) punkto 7.6 (buvęs 8.6) papunktyje, apibūdinant, kokios išlaidos priskiriamos su Seimo nario parlamentine veikla susijusioms išlaidoms, nurodoma, kad su Seimo nario parlamentine veikla susijusioms išlaidoms priskiriama “Seimo nario biuro patalpų nuoma, **eksploatavimo, remonto, draudimo** ir aptarnavimo išlaidos, **kitų patalpų, reikalingų Seimo nario parlamentinei veiklai vykdyti, nuomos išlaidos**, Seimo nario biure esančios biuro ir kompiuterinės technikos **įsigijimo**, nuomos, eksploatavimo techninės apžiūros, remonto, draudimo išlaidos (~~šios išlaidos priskiriamos su Seimo nario parlamentine veikla susijusioms išlaidoms, jei Seimo narys yra įsisteigęs biurą~~);”. Toks reguliavimas sudaro sąlygas Seimo nariui nuomotis kitas, Apraše neapibūdintas paskirties, patalpas, jei tik tų patalpų nuoma reikalinga Seimo nario veiklai. Aprašas nenustato jokių vertinamųjų kriterijų, kuriais remiantis būtų sprendžiama dėl to, ar konkreti patalpų nuoma buvo ar nebuvo reikalinga Seimo nario veiklai. Todėl esamas reguliavimas nėra aiškus ir apibrėžtas, o dėl to praktikoje gali būti taikomas skirtingai, taip pažeidžiant visų Seimo narių lygiateisiškumo principą. Pažymėtina, kad į “kitų patalpų” sąvoką gali patekti ir gyvenamųjų patalpų nuoma ne tik Vilniuje, bet ir kituose miestuose, kur Seimo narys, pavyzdžiui, manys esant reikalinga turėti savo biurą, kas keltų klausimą dėl racionalaus valstybės biudžeto lėšų naudojimo. Be to, Seimo narys turėtų galimybę nuomotis sandėliavimo ar panašias patalpas. Todėl manytina, kad toks nuomos galimybių išplėtimas, sudarant prielaidas nuomotis “kitas patalpas” yra nepagrįstas, pažeidžia atsakingo valdymo principą bei sukuria prielaidas švaistyti biudžeto lėšas.

Pastabos dėl šiamo Aprašo punkte numatytos biuro ir kompiuterinės technikos įsigijimo galimybės yra išsakytos aukščiau šiame tekste.

- pakeistame Aprašo 7 (buvęs 8) punkto 7.7 (buvęs 8.7) papunktyje, apibūdinant, kokios išlaidos priskiriamos su Seimo nario parlamentine veikla susijusioms išlaidoms, nurodoma, kad su Seimo nario parlamentine veikla susijusioms išlaidoms priskiriama: “Seimo nario parlamentinei veiklai naudojamos transporto priemonės **nuomos (ne daugiau 30 procentų su parlamentine veikla susijusioms išlaidoms mėnesiui skiriamų lėšų sumos), išskyrus išperkamąją nuomą, trumpalaikės nuomos, dalijimosi transporto priemonėmis paslaugų, taip pat transporto priemonės** eksploatavimo, techninio aptarnavimo, remonto, draudimo, taksi paslaugų (išskyrus tarpmiestinius maršrutus), viešojo transporto bilietų įsigijimo išlaidos;“. Tokiais Aprašo pakeitimais iš esmės grąžinamas šios kadencijos pradžioje buvęs reguliavimas, kuris visuomenėje buvo ypač kritikuojamas tiek dėl jo tikslingumo, tiek dėl jo skaidrumo. Be to, Apraše nėra nustatyta pareiga už mokesčių mokėtojų pinigus nuomojamą automobilį naudoti tik su Seimo nario pareigų vykdymu susijusiais tikslais, o ne Seimo nario asmeniniais ar jo šeimos poreikių tenkinimo tikslais. Antra vertus, analizuojant šią, Aprašo 7.7 papunktyje esančią, normą lieka neaišku, kodėl Seimo nariai, nuomojantys automobilius, bei Seimo nariai, naudojantys trumpalaikę nuomą, apmokantys dalijimąsi transporto priemonėmis, yra traktuojami skirtingai: pirmiesiems leidžiama panaudoti ne daugiau kaip 30 procentų su parlamentine veikla susijusių išlaidų sumos, antrajai Seimo narių grupei – panaudojimo nuošimtis nėra ribojamas. Manytina, kad toks skirtingas traktavimas sukuria prielaidas pažeisti Seimo narių lygiateisiškumo principą.
- pakeistame Aprašo 7 (buvęs 8) punkto 7.15 papunktyje, apibūdinant, kokios išlaidos priskiriamos su Seimo nario parlamentine veikla susijusioms išlaidoms, nurodoma, kad su Seimo nario parlamentine veikla susijusioms išlaidoms priskiriama “**išlaidos Seimo nario kvalifikacijos kėlimui, išskyrus švietimą pagal formaliojo švietimo programas;**“. Atkreiptinas dėmesys, jog šioje Aprašo normoje nėra nurodoma, kad gali būti apmokėtas tik toks kvalifikacijos kėlimas, kuris susijęs su Seimo nario pareigų vykdymu. Taigi, stokoiant teisinio reguliavimo aiškumo, galimos situacijos, kai Seimo narys už valstybės biudžeto pinigus “kvalifikaciją kels” tose srityse, kurios pvz. reikalingos jo buvusiai profesinei veiklai, yra susijusios su jo hobiais ir pan., o ne pvz. parlamentinėje veikloje reikalingų užsienio kalbų mokymuisi, teisėkūros technikai tobulinti ir pan.. Toks reguliavimas, kuris leistų panaudoti valstybės biudžeto lėšas vien asmeniniais Seimo nario tikslais, yra ydingas ir prieštarauja atsakingo valdymo principui bei valstybės biudžeto panaudojimo principams, o ypač taupumo ir ekonomiškumo principui, bei sukuria Seimo nariams privilegijas, kurių neturi kiti valstybės politikais ar valstybės tarnautojai.

- Pakeistame Apraše atsisakoma buvusio 18 punkto, kuriame buvo nurodoma, jog „Informacija apie Seimo nario biuro (biurų) įsteigimą, buveinės adresą skelbiama Seimo interneto svetainėje, gavus informaciją raštu ar biuro patalpų nuomos sutarties kopiją.“ Šios nuostatos atsisakymas neišvengiamai lems, kad informacija apie už valstybės biudžeto lėšas nuomojamas Seimo nario biuro patalpas bus rinkėjams viešai neprieinama. Tai prieštarauja atsakingo valdymo principui bei valstybės tarnyboje taikomiems viešumo ir skaidrumo principams.

Apibendrinant tai, kas paminėta aukščiau, yra konstatuotina, kad **Valdybos patvirtintuose Aprašo pakeitimuose naudojamos teisinio aiškumo stokojančios formuluotės, leisiančios kiekvienu atveju teisės normą aiškinti skirtingai, sukuriant sąlygas nevienodai traktuoti Seimo narių teises ir atskirais atvejais jas nepagrįstai išplėsti, švaistyti valstybės biudžeto lėšas. Taip pažeidžiamas atsakingo valdymo principas bei visų Seimo narių lygiateisiškumo principas, neužtikrinamas skaidrumo bei viešumo principų laikymasis, atsakingas ir taupus valstybės biudžeto lėšų naudojimas.**

Teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 6 punkte be kita ko nurodoma, kad teisėkūroje turi būti vadovaujama *aiškumo principu*, reiškiančiu, kad teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas turi būti logiškas, nuoseklus, glaustas, suprantamas, tikslus, aiškus ir nedviprasmiškas. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo jurisprudencijoje ne kartą buvo pažymėta, kad teisinės kalbos aiškumas – vienas iš efektyvių būdų užtikrinti piliečių tinkamą teisių ir pareigų įgyvendinimą, o teisinio aiškumo principas reikalauja, nes teisės normoje aiškiai ir nedviprasmiškai įtvirtinta, koks elgesys yra laikomas draudžiamu arba yra leidžiamas.

Konstitucinis Teismas savo jurisprudencijoje teisinį tikrumą bei teisinį aiškumą yra pripažinęs neatsiejamais konstitucinio teisinės valstybės principo elementais. Teisinio tikrumo ir teisinio aiškumo imperatyvas suponuoja tam tikrus privalomus reikalavimus teisiniam reguliavimui ir jo kokybei: jis privalo būti aiškus ir darnus, teisės normos turi būti formuluojamos tiksliai, jose negali būti dviprasmybių (Konstitucinio Teismo 2003 m. gegužės 30 d., 2004 m. sausio 26 d., 2008 m. gruodžio 24 d., 2009 m. birželio 22 d., 2010 m. balandžio 20 d. sprendimas, 2010 m. gegužės 13 d., 2013 m. vasario 20 d., 2013 m. spalio 10 d. nutarimai nutarimai). Įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas turi būti aiškus, teisės aktų formuluotės turi būti tikslios, kad teisinių santykių subjektai galėtų savo elgesį orientuoti pagal teisės reikalavimus (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d., 2006 m. sausio 16 d., 2009 m. kovo 27 d. nutarimai).

Konstitucinio Teismo aktuose ne kartą konstatuota ir tai, kad neatsiejami teisinės valstybės principo elementai, tame tarpe ir teisinis aiškumas, teisinis tikrumas, suponuoją valstybės pareigą užtikrinti teisinio reguliavimo tikrumą, apsaugoti asmenų teises, gerbti teisėtus interesus ir teisėtus lūkesčius, vykdyti priimtus įsipareigojimus asmeniui; to neužtikrinus, nebūtų užtikrintas asmens pasitikėjimas valstybe ir teise (*inter alia* Konstitucinio Teismo 2003 m. kovo 4 d., 2013 m. vasario 15 d., 2013 m. spalio 10 d. nutarimai).

Toks reguliavimas, kuris negali būti pripažįstamas darniu ir aiškiu, užtikrinančiu teisinio reguliavimo tikrumą, prieštarauja konstituciniam teisinės valstybės principui (LVAT, administracinė byla Nr. I-4-602/2016, 2016 m. gegužės 12 d.).

Taigi, turint omenyje aukščiau nurodytas Aprašo nuostatas bei įvertinus Konstitucinio Teismo jurisprudencijoje suformuluotą konstitucinio teisinės valstybės principo doktriną, *inter alia* apimančią ir teisės akto leidėjo pareigą laikytis teisinio aiškumo, yra pažymėtina, kad šios Aprašo nuostatos prieštarauja konstituciniam teisinės valstybės principui, nes jos dėl savo pobūdžio negali būti pripažintos darniu ir aiškiu reguliavimu. Todėl, remdamasis visų mūsų pareiga užtikrinti Konstitucijos, o tame tarpe ir konstitucinės valstybės principo, viršenybę bei vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo Statuto (toliau – Statutas) 34 straipsnio 4 dalimi, nustatančia, kad “Komitetai ir frakcijos gali apskusti Seimo valdybos sprendimus Seimui, jeigu manoma, kad jie pažeidžia ar riboja Seimo nario, frakcijos ar komiteto teises arba priimti viršijant valdybai suteiktus įgaliojimus. Tokius skundus nagrinėja ir sprendžia Seimas, išklausęs Etikos ir procedūrų komisijos išvadas“, LVŽS frakcijos vardu prašau Seimą išnagrinėti Valdybos 2019 m. spalio 23 d. sprendimą „Dėl Seimo valdybos 2016 m. gegužės 11 d. sprendimo Nr. SV-S-1526 „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo narių lėšų su parlamentine veikla susijusioms išlaidoms skyrimo, naudojimo ir atsiskaitymo už jas tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ ir dėl aukščiau šiame tekste nurodytų priežasčių, *inter alia* ir konstitucinio teisinės valstybės principo pažeidimo, pripažinti jį neteisėtu.

LVŽS frakcijos seniūnas Seimo narys

Ramūnas Karbauskis